

CHUYỆN THẦY KIỆN VÀ TÒA ÁN

LS. Ngô Tăng Giao

Triết gia Seneca phát biểu: “Kẻ nào quyết định một sự kiện mà không nghe cả đôi phương (without hearing the other side) thì dù có đúng đi nữa cũng không thể coi là công bằng được.” Còn chính khách Mỹ Eleanor Roosevelt cũng từng tuyên bố là “Công lý không thể dành cho riêng một bên mà phải cho cả hai bên” (Justice cannot be for one side alone but must be for both). Bởi thế khi một người bị đưa ra xét xử trước tòa án thì đương sự có quyền tự bào chữa cho chính mình hay nhờ một người khác bào chữa. Người này là “luật sư” hay còn được gọi là “trạng sư” hoặc nôm na gọi là “thầy kiện, thầy cãi” như dưới trào quan lại đời xưa. Như thế tòa án có dịp được nghe cả đôi bên để phân xử cho rõ “trắng đen”.

Công việc thiết lập qui chế về nghề luật sư từ thời xa xưa là của dân tộc có đầu óc pháp lý thuần túy từ cổ tới kim, đó là dân tộc La Mã. Họ sáng tạo ra nghề luật sư và nhận thức ích lợi của nghề này đối với công việc xử án.

Nguyên tắc thường được nhắc nhở là “thà thả lầm cả chục người có tội, còn hơn xử lầm một người vô tội” (“It is better that ten guilty persons escape than that one innocent suffer”) cho nên bị can được cho là vô tội cho đến khi nào Công tố viện nhân danh xã hội nắm quyền truy tố có gánh nặng dẫn chứng chứng minh được bị can là người phạm tội. Công tố viện trình bày “chính đề”. Kế đó Luật sư đảm nhận vai trò biện hộ là người có trách vụ trình bày “phản đề” tức là nêu ra những lý lẽ ngược lại để bênh vực can phạm. Thẩm phán xử án với tư cách là trọng tài hợp nhất hai “luận đề” mâu thuẫn trên để đi đến một sự dung hòa lý và tình rồi ra phán quyết vô tội hay có tội. Nếu bị can có tội lúc đó thẩm phán sẽ ấn định thêm hình phạt. Chính sự phân công này tránh đi nhiều phán quyết bất công và lạm quyền.

Tại nhiều nước thì quyền xét xử vụ án rồi đi đến quyết định là bị can có tội hay vô tội lại được trao cho Bồi thẩm đoàn. Đây là một tập hợp thường dân được tòa án ủy nhiệm việc xét xử này. Nếu Bồi thẩm đoàn tuyên phán rằng bị can có tội thì Thẩm phán lúc đó mới ấn định hình phạt. Đây là một cơ chế thuộc định chế pháp luật của Anh, gọi là “thông luật” (common law).

Luật sư là người hành nghề liên quan đến lĩnh vực pháp luật khi có đủ tiêu chuẩn, điều kiện hành nghề theo quy định của pháp luật của mỗi quốc gia. Luật sư thực hiện dịch vụ

pháp lý theo yêu cầu của cá nhân, cơ quan hay tổ chức (gọi chung là thân chủ). Luật sư cung cấp các dịch vụ pháp lý như: tư vấn pháp luật, soạn thảo văn bản, tổ chức đàm phán, thương lượng về các vấn đề pháp luật, và có thể đại diện cho thân chủ hoặc bảo vệ quyền lợi của thân chủ trước tòa án trong quá trình tiến hành tố tụng. Các bị can bị truy tố ra trước tòa án hình sự thường nhờ luật sư bào chữa cho mình và trả thù lao cho luật sư. Trong một số trường hợp tòa án sẽ chỉ định một luật sư bào chữa cho bị can.

*

Những người ham đọc các tác phẩm văn chương cũng thường được nghe nhắc tới tên tuổi đại văn hào Shakespeare là nhà văn và nhà viết kịch người Anh. Độc giả thường nhớ tới câu của Shakespeare: "The first thing we do, let's kill all the lawyers". Câu này lại được dịch là "Điều đầu tiên chúng ta làm là chúng ta hãy giết tất cả các luật sư đi đã". Đó là câu nói trong cửa miệng của một nhân vật trong tác phẩm của Shakespeare ("Henry VI," Part II, act IV, Scene II, Line 73).

Thoạt nghe thì cứ nghĩ rằng cụ Shakespeare ghét cay ghét đắng cái nghề thầy cãi. Thật ra thì không phải như vậy. Trước hết "lawyer" đây phải dịch là "luật gia", nói chung là tất cả những người trong ngành luật pháp chứ không chỉ riêng luật sư. Sau nữa nhân vật nói câu này là một tên... phản động, đang theo phe phản loạn, cho rằng nếu chúng nổi lên quấy rối luật pháp và trật tự trong xã hội thì sẽ thành công. Muốn quấy rối thì phải tiêu diệt các luật gia ở trong xã hội đi vì chính những vị này là những người luôn giữ cho xã hội được ổn cố.

Như thế thì đây lại chính là một câu mà cụ Shakespeare tỏ ý muốn "đề cao" vai trò quan trọng và cần thiết của các vị "lawyer" nói chung là các luật gia, luật sư và các vị quan tòa trong ngành luật pháp của xã hội đấy chứ! (Shakespeare meant it as a compliment to attorneys and judges who instill justice in society).

*

Tuy thế trong thời đại mới chúng ta cũng thấy nhiều câu chuyện đề cập tới nghề thầy kiện kể cũng khá độc đáo được dư luận bàn tán:

Quan tòa D.C. (Mỹ) công tay nữ luật sư:

Vào năm 2007 một quan tòa ở thủ đô nước Mỹ (D.C.) đã ra lệnh "khám xét, công tay và giam giữ" (searched, shackled and detained) một nữ luật sư chỉ vì bà này đang cố trình bày nhiều chi tiết để tòa biết rằng thân chủ của bà là một kẻ vô gia cư và nghèo nàn. Luật sư Liyah Brown bị nhốt vào chỗ các bị can trong 45 phút.

Quan tòa này về sau bị coi là thô bạo quá mức và bị khiển trách về hành vi này. Thông thường thời không ai có quyền dẫn giải hay bắt giam luật sư đang biện hộ trước "vành móng ngựa". Luật sư được quyền bất khả xâm phạm, ngoại trừ trường hợp mạ lỵ thảm phán xúc phạm công quyền hay xúi dục phi pháp v.v...

Quan tòa Las Vegas (Mỹ) công tay nữ luật sư:

Tại tòa án Mỹ vào năm 2015, quan tòa Hafen ở Las Vegas ngay trong một phiên tòa đã ra lệnh công tay một nữ luật sư với ý định muốn cho bà này một bài học về phép ăn nói (a lesson for speaking out) và phép hành xử lịch sự tại tòa (courtroom etiquette). Nguyên do là nữ luật sư Zohra Bakhtary khi lên tiếng biện hộ cho một bị can nhưng mới mở miệng nói vài câu thì bị quan tòa nóng nảy ngắt lời. Sau vài lần như vậy thấy luật sư vẫn muốn tiếp tục nói nữa quan tòa ra lệnh công tay luật sư ngay tại tòa và bắt ngồi cạnh bị cáo (chắc để dằn mặt!). Bị cáo sau đó bị tuyên phạt 6 tháng tù về tội vi phạm lệnh quản chế. Vài phút sau thì luật sư cũng được cởi khỏi cái công số 8.

Dựa vào biên bản của tòa ghi lại diễn tiến nội vụ, các chuyên viên về pháp luật cho rằng quan tòa Hafen đã không tôn trọng quyền bào chữa, không cho luật sư lên tiếng và đã gọi đích "tên" của luật sư: "Zohra hãy im ngay!" (Zohra, be quiet!) thay vì phải gọi "họ" của luật sư là Bakhtary và dù luật sư mới chỉ nói chưa hết câu: "Chúng tôi thỉnh cầu tòa..." (Judge, you're asking...). Các chuyên gia luật pháp kết luận rằng chính cái ông quan tòa hách xì xằng này mới cần một bài học về cách ăn nói và hành xử lịch sự!

Hai luật sư méo mó nghề nghiệp:

Nghề nào cũng có kẻ “méo mó nghề nghiệp”. Ở Hartford, Connecticut (Mỹ) hai anh chị cùng làm nghề thầy kiện là Bernard và Annamarie, cùng tự viết chung một lời thệ nguyện kết hôn của chính họ. Lời thệ nguyện này được đánh máy trên 47 trang giấy khổ lớn. Vị chủ lễ phải đọc tài liệu này trong hơn 5 tiếng đồng hồ. Khi cuộc lễ sắp chấm dứt thời 90% quan khách đã chuẩn mắt rồi, kể cả cha mẹ của chú rể lẫn cô dâu.

Mấy bài cãi của thầy kiện thường được gọi là “brief”, tức là rất vắn tắt, ngắn, gọn. Hai anh chị thầy kiện này lại quá dài dòng! Thật là lạ! Thệ nguyện dài dòng vắn tự như thế nhưng không hiểu cuộc tình có kéo dài được lâu không?

Vỗ ngực tự làm “thầy cãi”:

Có người tự làm luật sư và bào chữa cho chính mình. Một bà Mỹ sồn sồn, dòng dõi luật sư. Bà ý có bố làm luật sư, có chồng làm luật sư, và anh em cũng có nhiều người làm luật sư. Bà bị lãnh một ticket cho tội lái xe trên diamond lane một mình (theo luật cần có ít nhất 2 người mới được chạy trong lane này). Thay vì đóng phạt bà chọn việc ra tòa tranh cãi. Đứng trước mặt quan tòa, khi được hỏi: “Có tội hay không có tội?” bà đã anh dũng thưa với quan tòa rằng: “Không có tội”. Quan tòa tỏ vẻ ngạc nhiên và mời bà giải thích về sự vô tội của bà.

Bà bèn trở tài tự làm... “thầy cãi” cho chính mình! Bà liền lôi trong cặp táp ra tờ giấy do bác sĩ cấp, chứng nhận rằng bà đang mang thai 4 tháng, đưa cho quan tòa xem. Quan tòa liếc mắt nhanh qua tờ giấy, trả lại cho bà mỉm cười: “Theo luật pháp, đây chỉ mới là thai nhi, không tính là một người. Bà vẫn có tội.”

Bà không chịu thua, mở cặp, lôi ra một quyển sách luật, mở đến trang đã đánh dấu sẵn, đọc lớn: “Trong phiên tòa ngày... tại tòa án tối cao tiểu bang... thẩm phán đã tuyên án tử chung thân một người đàn ông về tội giết chết hai người, đó là người đàn bà mang thai và đứa con còn trong bụng của bà ta.” Đọc xong, bà giơ quyển sách luật lên cao, đồng dục: “Vì thế, chiếu theo phiên tòa này, đứa bé trong bụng tôi là một người”. Bà hăng hái nhấn mạnh: “Như vậy trong vụ kiện hôm nay, tại đây, trong xe có... 2 người là tôi và đứa trẻ trong bụng, chạy trong lane này là đúng luật lệ rồi!”

Vị quan tòa sau khi nghe bà trình bày, gật gù: “Tôi có lời khen ngợi bà và xin cảm ơn về sự kháo cứu của bà. Hôm nay tôi được học một điều mới. Bà nói đúng, chiếu theo phiên tòa này, đứa bé trong bụng bà là một người. Vì lý do này, tôi sẽ tha bà tội lái xe trên diamond lane, nhưng...” Ngưng một vài giây, ông tiếp: “Tôi buộc phải phạt bà tội... hai người ngồi một ghế!”

Luật sư giết vợ:

Lonnie Kocontes, cựu luật sư Orange County (Mỹ) bị kết tội bóp cổ người vợ cũ và liệng bà từ một du thuyền Ý xuống biển năm 2006. Sau đó, thi thể của bà được phát hiện nổi trên biển Địa Trung Hải.

Bồi thẩm đoàn chỉ trong vài tiếng đồng hồ nghị luận đưa ra quyết định bị cáo có tội sát nhân vì động cơ tài chánh khi giết người vợ thứ nhì là bà Micki Kanesaki. Bị cáo lựa một căn phòng có lan can nhô ra mặt nước trên một du thuyền hạng bình dân ở Ý, nhằm mục đích quảng xác nạn nhân xuống biển để không bị va đập vào tàu. Kết quả cuộc giả nghiệm cho thấy bà vợ chết vì bị siết cổ trước khi xác rớt xuống nước, và các biện lý cáo buộc rằng bị cáo tính toán là cái xác sẽ bị mất trong vùng biển quốc tế và không bao giờ tìm được.

Một người vợ cũ khác của ông bị cáo, bà Amy Nguyễn, khai trước tòa rằng người chồng cũ có nói muốn cho bà Kanesaki chết trên tàu, và tố cáo ông sẽ tự tay hành động. Bà Amy còn khai rằng bà Kanesaki có bằng chứng ông Kocontes biển thủ tiền của một thân chủ.

Trước tòa, bị cáo bác bỏ tố cáo ông đe dọa giết vợ, hay lấy tiền thân chủ. Bị cáo khai ông đã dùng thuốc ngủ trên tàu, và khi thức dậy thì vợ mất tích. Ông khẳng định: “Tôi tuyệt đối không giết vợ tôi.” Bà Denise Gragg, luật sư của bị cáo, trong lời biện hộ cuối phiên tòa,

nói rằng không có bất kỳ bằng chứng hay nhân chứng nào xác nhận thân chủ của bà giết vợ.

Biện lý, cho biết ông Kocontes và bà Kanesaki ly dị năm 2002 sau bảy năm làm vợ chồng, nhưng vẫn tiếp tục sống chung ở một căn nhà trong khu nhà thương lưu ở Ladera Ranch, phía Nam Orange County, trong thời gian phân chia tài sản.

Cùng năm, ông Kocontes gặp bà Amy Nguyễn, qua một trang mạng hẹn hò, và có một quan hệ thân mật, khi vẫn còn sống chung nhà với bà Kanesaki. Bị cáo và bà Amy Nguyễn kết hôn tại Las Vegas năm 2005 và dọn về sống tại Orange County. Sau đó, bị cáo lại ly dị bà Amy Nguyễn trở về với vợ trước.

Tới Tháng Chín cùng năm, bị cáo nộp đơn xin tòa đòi bà Kanesaki bán căn nhà ở Ladera Ranch, nhưng người vợ cũ không chịu. Khi trở lại với vợ cũ, bị cáo đổi di chúc: "tài sản để lại lẫn cho nhau khi người kia lìa đời". Nghĩa là người này chết thì người kia hưởng hết. Bị cáo kể rằng vợ cũ thường hay trầm cảm và đôi khi trở nên hung hãn khi uống rượu. Sau khi ly dị bà Amy, bị cáo và vợ cũ hòa giải trở lại và dự định tái hôn. Chuyến đi du thuyền ở Địa Trung Hải năm 2006 là một chuyến đi để hâm nóng lại tình cảm vợ chồng, nhưng kết thúc trong bi kịch. FBI bắt đầu mở cuộc điều tra khi bị cáo chuyển hơn \$1 triệu giữa những tài khoản ngân hàng khác nhau.

Vụ án mạng này xảy ra từ năm 2006, kéo dài khoảng 14 năm do những vấn đề liên quan đến quyền tài phán khi chuyện giết người xảy ra tại vùng biển quốc tế. Mãi cho đến khi được phép xử với lý luận nền tảng là âm mưu giết người được hình thành ở Orange County. Bị cáo Kocontes, trong thời gian chờ đợi xử án, cũng đồng thời bị tố cáo mua chuộc một tù nhân giết bà Amy Nguyễn để ngăn chặn bà khai báo trước tòa.

Trong vụ án giết bà Kanesaki, bị cáo Kocontes đã lãnh bản án chung thân không được xét tha sớm. (*Irvine Attorney sentenced to Life In Prison in cruise ship death of wife*).

Luật sư gạ tình vũ nữ thoát y:

Luật sư McGinnis Hatfield được kết nạp vào đoàn luật sư West Virginia (Mỹ) từ năm 1975. Nay mất chứng chỉ hành nghề khi gạ gẫm một vũ nữ "đổi tình" lấy dịch vụ pháp lý. Hatfield còn phải trả hơn 1.000 USD án phí, theo phán quyết của tòa tối cao West Virginia. Sự việc bắt nguồn từ lần Hatfield gặp một vũ nữ thoát y tại hộp đêm ở thành phố Bluefield vào năm 2013. Khi biết vũ nữ muốn được giúp đỡ trong vụ ly hôn nhưng không thể trả 1.500 USD phí luật sư, Hatfield đề nghị đổi tình dục lấy dịch vụ pháp lý. Ở lần gặp sau, ông ta còn nói sẽ chỉ nhận việc nếu cô gái đồng ý quan hệ.

Đi kèm đơn tố cáo là 6 đoạn băng ghi âm những lần Hatfield nói chuyện điện thoại với người phụ nữ. Khi bị hỏi "có ngủ với mọi thân chủ hay không", Hatfield trả lời "có lẽ một hai lần trong gần 40 năm". Nghe đơn tố cáo, Hatfield thừa nhận giọng nói trong băng ghi âm là của mình nhưng cho rằng giữa hai người "không tồn tại quan hệ luật sư và thân chủ". Ở Mỹ, luật sư thường bị cấm có quan hệ tình dục với thân chủ.

Cuối năm 2013, cuộc điều tra bị tạm hoãn do ông Hatfield bị tai nạn gây thương tích não và phải nghỉ hành nghề. Tới tháng 7/2017, Hatfield tiếp tục bị điều tra sau khi trở lại làm việc. Theo quyết định của tòa tối cao, Hatfield bị hủy chứng chỉ hành nghề vì có sai phạm nghiêm trọng và hoàn toàn không hối lỗi.

Thầy cãi hành nghề thì cứ lấy thù lao bằng "tiền mặt" rồi sau đó muốn làm chi thì làm vì người ta thường nói là "Có tiền mua tiên cũng được!". Sao lại cứ đòi thân chủ trả bằng... "sex"! Thật tào lao!

Nữ luật sư có mái tóc dài gần 2 mét:

Nữ luật sư Alona Anufrieva, 31 tuổi, ở Ukraine, nổi tiếng với mái tóc dài 1,82 m. Đi đâu cô cũng bị gọi là Rapunzel (nhân vật Công chúa tóc mây trong bộ phim hoạt hình của Walt Disney). Nữ luật sư cho biết cô đã nuôi tóc từ năm 12 tuổi. Khi đó các nữ sinh ở trường đều cắt tóc ngắn và thời trang, song cô lại thích tóc dài nên quyết định nuôi. Cô mất tới 3 năm để có mái tóc dài tới thắt lưng. Sau đó càng nuôi cô càng thích. "Tôi nghĩ sức mạnh của một

người phụ nữ nằm ở mái tóc và trông thật đẹp khi để dài như của tôi", cô cho hay. Hiện tại mái tóc của cô dài hơn cả chiều cao của cô.

Có nhiều kẻ đàn ông cuồng mái tóc của cô, muốn chạm vào tóc, người tóc và cầu xin cô đừng bao giờ cắt. Có người còn đề nghị mua tóc của cô. Chăm sóc mái tóc dài, dày và mượt không hề đơn giản. Cứ vài tháng tỉa một lần và mua dầu dừa, dầu gội, dầu xả để tóc dày và khỏe. Cô cho biết từ khi làm mẹ, mái tóc không gây bất lợi gì, chỉ thỉnh thoảng bế con thì mái tóc mới bị xoắn xuống sàn. Thôi thì nhân tâm tùy ý thích, có trái luật đâu!

Luật sư kiện bố mẹ không chu cấp tài chính cho mình:

Luật sư Faiz Siddiqui, 41 tuổi, tốt nghiệp ĐH Oxford danh giá nhưng hiện thất nghiệp, vừa khởi kiện bố mẹ vì đã cắt chu cấp cho chàng. Chàng yêu cầu bố mẹ phải chu cấp cho chàng suốt đời. Chàng cũng không ngần ngại cho biết, từ trước tới nay sống phụ thuộc vào nguồn tài chính từ cha mẹ giàu có của mình.

Bố mẹ chàng đã để anh sống miễn phí trong căn nhà trị giá 1 triệu bảng của họ ở gần Công viên Hyde, London (Anh) trong suốt 20 năm qua. Họ cũng thanh toán tất cả hoá đơn của con trai từ trước tới nay. Tuy nhiên, sau một trận cãi vã, họ muốn cắt trợ cấp cho con trai kể từ bây giờ.

Chàng luật sư từng hành nghề ở các công ty luật hàng đầu, tuy nhiên chàng thất nghiệp từ năm 2011. Chàng khẳng định rằng chàng được quyền yêu cầu cha mẹ nuôi dưỡng với tư cách một đứa trẻ đang trưởng thành "để bị tổn thương" do các vấn đề về sức khỏe. Ngoài ra, việc cắt đứt nguồn hỗ trợ tài chính cũng là vi phạm nhân quyền của chàng ta.

Chàng luật sư này đầu óc có vấn đề bất thường! Chắc muốn làm... con nít mãi sao?
